

Mirosław Granat

**Godność człowieka jako źródło wolności i praw człowieka i obywatela
(uwagi na tle art. 30 Konstytucji RP)**

Streszczenie

„Godność człowieka” z art. 30 Konstytucji RP, nie jest przez ustrojodawcę, ani sprecyzowana, ani „zdefiniowana”. Jest tak dlatego, iż kategoria ta wymyka się prawu konstytucyjnemu i konstytucjonalistom. Moim zdaniem, mieści się ona bowiem w rzeczywistości przedprawnej i przedjurydycznej.

Godność człowieka jest szczególną wartością konstytucyjną. Uważam, iż godność człowieka nie jest natomiast konstytucyjnym prawem lub wolnością człowieka i obywatela. Godność ta nie jest także synonimem wolności i praw. Godność człowieka należy do świata wartości, natomiast prawa i wolności człowieka i obywatela należą do sfery prawa stanowionego.

W wyjaśnianiu znaczenia godności człowieka jako „źródła” praw człowieka, proponuję przyjąć, że wolności i prawa są „wyrazem” godności człowieka. Ujęcie to nie jest tożsame z metaforą *źródła* jako *przyczyny* praw człowieka lub ich *wynikania*. Rozumiem je w taki sposób, iż wolności i prawa wynikają z godności człowieka, stanowią jej rdzeń, ale przyjmują własną niepowtarzalną treść. W tak ujętej relacji godność - prawa człowieka nic nie dzieje się mechanicznie, jak byłoby to w przypadku *przyczyny* lub tym bardziej *wynikania*. Uznaję zatem, że godność człowieka znajduje się u podstaw praw człowieka, ale bez prostej zależności między nimi, jaką zakłada *przyczyna* lub *wynikanie*. Godność człowieka jest i pozostaje jedna w każdej z konstytucji, która się do niej odwołuje. Natomiast regulacje praw człowieka przyjmowane w poszczególnych konstytucjach mogą być różne i w różny sposób mogą kształtować wolności i prawa.

Słowa kluczowe: Godność człowieka, prawa i wolności człowieka i obywatela, ochrona wolności i praw człowieka i obywatela, konstytucja RP, art. 30 Konstytucji RP

**Human Dignity as a Source of the Human and Citizen's Rights
and Freedoms
(Remarks in Reference to Article 30 of the Polish Constitution)**

Summary

„Human dignity” in article 30 of the Polish Constitution is neither specified nor defined by the legislator. The reason of it is because this category is out of the boundaries of the Constitutional Law and the constitutionalists. In my opinion, it belongs to the pre-legal and pre-judicial reality. Human dignity is a very special constitutional value. It is my opinion that human dignity is not a constitutional right or freedom of a human or a citizen. It is not either a synonym of freedoms and rights. Human dignity belongs to the world of values, while human and citizens' rights and freedoms belong to the scope of statutory law. In the process of explanation of the meaning of human dignity as a “source” of human rights, I would like to suggest a stipulation that the rights and freedoms are “expressions” of human dignity. Such an approach cannot be identified with the metaphor of a source as a reason of human rights or its

result. My understanding of it is that freedoms and rights result from the human dignity, they constitute its core, however they have their own unique content. In such defined relation dignity-human rights, nothing is done automatically as it was the case with the reason or even more with the result. I am at the position that human dignity is based at the fundamental of human rights, however without the simple subjection between them as indicated by the reason and result. Human dignity is and stays the very same in every constitution that refers to it whereas regulations of human rights adopted in different constitutions can have different forms and in different way they can shape freedoms and rights.

Key words: human dignity, human and citizen's rights and freedoms, protection of human and citizen's rights and freedoms, Polish Constitution, Article 30 of the Polish Constitution

**Достоинство человека как источник свободы и прав человека
и гражданина
(замечания на фоне ст. 30 Конституции РП)**

Резюме

„Человеческое достоинство” по ст. 30 Конституции РП законодательством не уточнено и не «определено». Причина в том, что эта категория не поддается конституционному праву и конституционалистам. На мой взгляд, она существует в реалиях внеправных и внеюридических. Достоинство человека имеет особенное конституционное значение. Я считаю, что человеческое достоинство, однако, не является конституционных правом или свободой человека и гражданина. Достоинство не является также синонимом свободы и прав. Достоинство человека принадлежит к миру ценностей, однако права и свободы человека и гражданина принадлежат к сфере определенного права. Объясняя значение человеческого достоинства в качестве «источника» прав человека, предлагаю принять, что права и свободы являются «выражением» человеческого достоинства. Этот подход не идентичен с метафорой источника как причины для прав человека или их последствий. Я понимаю их таким образом, что права и свободы вытекают из достоинства человека, составляют ядро, но принимают собственное уникальное содержание. В таких принятых отношениях достоинство – права человека, ничего не происходит механически, как было бы в случае, причины или тем более последствия. Затем считаю, что человеческое достоинство лежит в основе прав человека, но без простой зависимости между ними, что предвидит причина или следствие. Достоинство человека есть и остается в каждой из Конституций, которая относится к нему. Тем не менее, регулирование прав человека, принятых в различных конституциях могут отличаться и по-раз-ному формировать свободы и права.

Ключевые слова: Человеческое достоинство, права и свободы человека и гражданина, защита прав и свобод человека и гражданина, Конституция РП, ст. 30 Конституции РП